

Pronunciació llatina

1

La M en final de paraula se suavisava en m, i com que no conta en els versos, perquè no's pronunciar, en tal cas no deu pronunciar-se; així el vers:

Deiūque Frītum et Unicum,
se deu llegir, i s'ha de robar una síl·laba:

Dei-que Frim et iunico

La F sona com la nostra, però quan es seguida de i ab altre vocal sona c abans de i; així tristitia se llegiria fristitia.

Naresmenys, o'exceptua quan a la t precedeix un altre t, o' be una s, o' una x, com en attius, hostia, mixtio.

Cuan li segueix m com en pithia.

Cuan anava seguida de consonant, y retrorava avans la i solament per haberseli suprimit aquella, com succeeix en petieram y petii, que estan per petiveram y petivit.

Cuan la i es llarga com en totius.

Per últim, cuan la paraula es estrangera: Antiochus.

Origen de la cantitat llarga. — Toda sílaba es per sa naturalesa, breu, pronunciure llarga quan ha absorbit altre sílaba o lletra, o ha perdut alguna consonant; quan trobantre la seva vocal devant de dos consonants la pronunciació, per esser mes difícil, exigeix doble temps, i per últim, quan per algun concepte s'ha reforsat. (Ab això se comprendria que no hi ha cap vocal que constantment sia breu o llarga, sinó que pot variar la cantitat segons els casos.)

Quan s'allarga la vocal, per trobarse devant dues consonants o una doble, se diu es llarga per posició.

Com se senala gràficament la quantitat—

La quantitat fou indicada pels primers gramàtics llatins, duplicant la vocal llarga; mes tart se va regular ab el signe anomenat à pex (àpice); i modernament per medi de la rayeta Orisontal (ā) i de breve la curva o circumflexa (â) col·locades sobre la vocal corresponent.

(La duplicació de la vocal explica be com deu pronunciar-se la llarga, a saber, com una duració equivalent a dos vocals.)

(I així explica perquè tots els diptongs no s'escriuen llargs, tant mes quant se pronuncien en la lectura es dos vocals,)

- Accents pròdichs - L'accent pròdich de una paraula llatina no podia afectar mes que a la penúltima o antepenúltima síl·laba, ja que en llatí no's troben paraules agudes ni esdrújulíssimes, uns solament plans, esdrújuls.

(Ja's recordari qu'havem apuntat que l'accent pròdich es el mateix accent típic alto, en cas afectar a tota la paraula)

Pera saber si una paraula llatina es plana o esdrú-
cula, n'hi ha prou ab conèixer la quantitat de la
penúltima sílaba: si aquesta es llarga, porta l'accent
& la paraula es plana; si es breu, carregari en la
antepenúltima & la paraula serà esdrúcula.

(Fares exercicis sobre un diccionari.)

Quines regles generals poden donar-se pera conèixer quan la penúltima síl·laba serà llarga? —

Les següents: 1ª Quan porti diptongo, com amoenus. (la pronunciació de les dos vocals exigeix dos temps.)

2ª Quan estigui formada ab muda y líquida, v. g. declino, ja que la combinació de dos consonants implica la pèrdua de una vocal no accentuada qu'existia un temps mes pera la seva pronunciació.

3ª Quan sa vocal vagi seguida de consonant doble, com en commixtio; encare que una d'elles perteneixi a la síl·laba següent, com en videntes. Se exceptua quan les dues consonants son muda y líquida: cla, gla, era, gra, dra, fla, pra, tra, lia.

Nota — Las palabras que terminen en i seguida de
 altre vocal, son esdrújulas sempre perquè la i inicial
 no forma diptongo en llatí, i com per altra part,
 tota vocal avans altre vocal se abrevia, resulta
 que la tal i es breu, i penúltima relativa a la
 paraula, carenent allavors l'accent en la penúltima
 antepenúltima. Exemples: tristitia, ocario. S'ex-
 ceptuan els genetius en ius alius, volius etc.

— Línzeus present que les preindicades regles pre-
 valeixen sobre tota altra, i son per tant de apli-
 cació inflexible.

Del Ablatiu

Com indica el seu nom expressa solament apartament
o reparació; però per haveru consoi ab l'instru-
mental expressa ademés les circumstancies de
medi, materia pren etc ab que s'executa
l'acció del verb, (senyalen el cas ablat. les
prep. llatines a, ab, abs de, e, ex, fote, de
reparació reduida a la de en el castellà; fote,
les demés preposicions senyalen l'instrumental)

Letres liquides

La l, la r, quan ajuntantse a una consonant forte (c, p, t o f) formen ab ella quasi un sol so, v.g. cla, era, pla, pra, tra, fla, fra etc. (Per aquesta raó en prosodia a quèstes combinacions no's consideren pera'ls efectes de la cantitat com dos consonants vint com una sola)

Supressió de sons

En principi, en mitj, en ^{fi} ~~mitj~~ de dicció
se donen supressió de sons que constitueixen
Xen les alteracions mes greus que supreixen
les paraules ja que les hi trenquen la fer-
ma que conservaven de la llengua de
l'origen. (Si la supressió se verifi-
ca En principi de dicció se nomena aforesis
si en mitj vincopa, i al fi apocope. El cambi de volu-
porció com en ceruo crevi s'anomena metatensi))
Convi saber que en llatí tota consonant final tendeix a debilitar
tant que a valter la porta a perdre al contrari del català i l'ale-
many.

Del acusatiu

Els gramàtics, indicen al acusatiu l'anome
non factum així es: lo fet, no fet en
direm acusatiu perquè a n'ell s'acusa en
qui recau l'acció del verb.

Adició de roms

De vegades pera reforçar un so o modificarlo
s'introdueix en la dicció altre so apropiat com
en frag-ere s'adiciona una n canviant la
dicció que roma frangere, aquests adició
s'anomena apèntesi i la lletra adicionada
epentètica.